

Nr 229.

Af herr **Byström**, om retroaktiv verkan af ett eventuellt beslut om inrättande af vissa nya ordinarie tjänstemannabefattningar af lägre grad vid postverket.

Rörande posttjänstemännens af lägre grad anställnings- och befordringsförhållanden råder, som torde vara Riksdagen väl bekant, ännu rätt oordnade förhållanden. De antagas först som aspiranter, efter längre eller kortare tid blifva de reserver, för att efter några år vid uppstående behof af mera stadigvarande arbetskraft tilldelas konstitutorial som extra eller enligt den nuvarande benämningen biträdande postvaktmästare och postiljoner. Först från denna senare anställning räknas egentligen deras tjänstetid.

Tilldelande af tjänsteställning såsom ordinarie följer, eller bör i regeln följa högst fyra år efter konstituerandet som extra. Jag skall tillåta mig att, för belysande af det efterföljande, visa att en sådan extratid af myndigheterna ansetts vara normen.

Vid afgifvande af förslag till stat för postverket för år 1907 meddelade generalpoststyrelsen, att styrelsen, i enlighet med distriktschefernas förslag, ansett att en extratid af fyra år borde beräknas för anställandet som ordinarie. Denna norm har sedermera följts och vid flera tillfällen har det upprepats, att en dylik princip vore den vägledande för myndigheterna vid beräkning af den ökning af antalet ordinarie, som tid efter annan ägt rum. Under debatten i Andra kammaren den 21 april 1909, då postverkets stat för 1910 förekom till behandling, yttrade sålunda herr statsrådet och chefen för civildepartementet bland annat: »Regeringen har ju beräknat, att extra ordinarie postexpeditörer skulle blifva ordinarie efter i regel fem år, men däremot att en extra postbetjänt — — — skulle befordras efter fyra år — — —».

Då generalpoststyrelsen afgaf förslag till stat för år 1911 yttrade styrelsen i fråga om ökande af antalet ordinarie tjänstemän af lägre grad följande: »I slutet af november 1909 finnas anställda 697 biträdande lägre tjänstemän, af hvilka vid 1909 års utgång 74 hafva mer än 4 års tjänstetid, 180 mer än 3 års tjänstetid, och öfriga 443 mindre än 3 års tjänstetid såsom biträdande postvaktmästare och postiljoner.

Med 1910 års ingång öfverföras 50 af ifrågavarande biträdande tjänstemän till ordinarie befattningar, och med beräkning att under 1910 genom afgang bland den ordinarie personalen ytterligare 40 biträdande postvaktmästare och postiljoner befordras till ordinarie tjänst, skulle sålunda vid 1910 års utgång af dem återstå 164 med mer än 4 års tjänstetid, af hvilka en del, nämligen de som blifvit anställda i början af år 1906, har en tjänstetid, som närmar sig 5 år. Då härtill tages i betraktande, att under år 1911 af dessa 164 biträdande tjänstemän omkring högst 40 kunna beräknas att genom den vanliga afgangen blifva befordrade till ordinarie tjänst, uppstår ett förhållande som ingalunda stämmer väl öfverens med principen om 4 års tjänstetid såsom biträdande.»

Äfven af ofvanstående generalpoststyrelsens yttrande framgår, att en extratid af 4 år är beräknad.

Emellertid har generalpoststyrelsen vid ofvan anförda beräkningar helt lämnat å sido ett 100-tal postvaktmästare, hvilka konstituerats till extra under januari månad 1907, men af hvilka åtminstone 90 tjänstgjort såsom extra från den 10 december 1906 och alltså vid 1911 års ingång uppnått mer än 4 års extratid. Följden af att det icke tagits hänsyn till dessa vid beräklandet af antalet ordinarie från detta års ingång har blifvit, att samtliga ännu äro extra och att flertalet af dem icke ha att förvänta ordinarie anställning förr än vid 1912 års ingång. Möjligen kan under lyckligaste förhållanden ett 20-tal vinna dylik anställning under detta års lopp, men beräknande af ålder för rätt till ålderstillägg inträder dock icke förr än 1912.

Med ifrågavarande 90 extra postvaktmästare förhåller det sig så att, med anledning af 1906 års Riksdags beslut att värde- och vanlig brefbäring skulle åtskiljas blef från 1907 års ingång bland andra ett 90-tal brefbärare i Stockholm befordrade till s. k. förste vaktmästare. I dessas ställe anställdes lika många reservvaktmästare som extra och erhöillo redan från den 10 december 1906 anställning och aflöning som extra, men af anledning, som jag icke känner, blef deras konstitutorial dagtecknade först den 16 januari 1907. Hade befordran ägt rum före årsskiftet hade de med all sannolikhet varit med bland dem, som från detta års ingång tillträdde ordinarie

anställning, enär generalpoststyrelsen då nödgats medräkna dem vid uppgörande af statförslag för 1911.

I tur före dessa 90 ordinarie stå 7 som äro något tidigare anställda som extra, hvadan antalet i rundt tal kan beräknas till 100.

De »biträdande» vaktmästare det här är fråga om ha tjänstgjort i postverket sammanlagdt i medeltal 6 och ett halft år, sålunda omkring 2 och ett halft år utöfver de fyra extra åren, detta förutom en aspiranttid af omkring 1 år och därutöfver. De ha uppnått en lefnadsålder af i medeltal 27 år och flertalet af dem äro familjeförsörjare.

Då dessa funktionärers aflöning icke satts högre än till 90 kronor i månaden och då Kungl. Maj:t icke ansett sig böra bevilja en af generalpoststyrelsen under förra året begärd aflöningsförhöjning af 5 kronor i månaden — hvarigenom generalpoststyrelsen gifvit uttryck åt den uppfattningen, att aflöningen vore för låg — är deras ställning i den dyra hufvudstaden synnerligen ömtålig, och det har därför synt mig behjärtansvärdt, att den rättvisan vederfares dem, att de från detta års ingång insattes i den rätt, som enligt vedertagen kutym bort tillkomma dem. Jag afser rätten att vara ordinarie. Den som något känner hvad det vill säga att lefva i hufvudstaden vet väl, att det icke går bra att försörja familj på en inkomst af 90 kronor i månaden.

Under sådana förhållanden har jag icke tvekat att vädja till Riksdagen att för denna gång afvika från vedertagen kutym och besluta den förändring i den för detta år godkända staten för postverket att dessa 100 biträdande från 1911 års ingång på förordnande anställas på ordinarie stat i den mån de uppfylla betingelserna för ordinarie anställning.

Med hänvisning till hvad jag här anfört, hemställer jag,

att Riksdagen måtte besluta, att af de nya ordinarie tjänstemannabefattningar af lägre grad, som Riksdagen kan komma att bevilja för 1912, 100 måtte få beräknas på förordnande under år 1911 och tillträdas med rätt att beräkna ordinarie tjänstetid från 1911 års ingång.

Stockholm den 27 januari 1911.

J. Byström.